

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 98/05-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. júna 2005 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Bárányu prerokoval sťažnosť I, s. r. o., D., zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., D., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky Okresným súdom Levice v konaní sp. zn. E 375/98, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo I., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom na Okresnom súde Levice sp. zn. E 375/98 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Levice prikazuje v konaní sp. zn. E 375/98 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. I., s. r. o., p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Levice p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Levice j e p o v i n n ý nahradiť I., s. r. o., trovy právneho zastúpenia vo výške 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na bankový účet do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. marca 2005 doručená sťažnosť I., s. r. o., D. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. O. P., D., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Okresným súdom Levice (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. E 375/98.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 98/05-8 z 30. marca 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Podpredsedníčka okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá jej bola doručená 16. mája 2005, vyjadrila, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právna zástupkyňa sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 23. mája 2005 oznámila, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože

vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že na základe právoplatného platobného rozkazu okresného súdu sp. zn. 15 Rob 189/98 z 19. februára 1998 podala návrh na výkon rozhodnutia predajom hnutelných vecí patriacich odporkyni. Okresný súd nariadil výkon rozhodnutia uznesením sp. zn. E 375/98 z 29. mája 1998. Napriek viacerým urgenciám sťažovateľky nebol výkon rozhodnutia realizovaný, pričom posledný úkon v predmetnom konaní bol urobený 4. novembra 2003.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní sp. zn. E 375/98. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou zo 6. mája 2005 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Podpredsedníčka okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 31. mája 2005 uviedla prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadrila sa, že z chronológie spisu je zrejmé, že v predmetnej veci sa priebežne nekonalo, a to z dôvodu vysokého nápadu vecí a dlhodobej práceneschopnosti súdneho vykonávateľa.

Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zároveň poukázala na to, že po ukončení práceneschopnosti súdny vykonávateľ vo veci priebežne koná.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska podpredsedníčky okresného súdu a najmä podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. E 375/98 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 27. mája 1998 návrh na výkon rozhodnutia predajom hnuteľných vecí patriacich odporkyni s prílohami. Okresný súd uznesením č. k. E 375/98-4 z 29. mája 1998 nariadil výkon rozhodnutia predajom hnuteľných vecí patriacich odporkyni a vydal pokyn na doručenie uznesenia účastníkom konania.

Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 11. júna 1998 návrh na vydanie doplňujúceho uznesenia týkajúceho sa predmetnej veci. Okresný súd pokynom z 15. júna 1998 zaslal v prílohe právnej zástupkyňi sťažovateľky doplnené uznesenie č. k. E 375/98-4 z 29. mája 1998.

Okresný súd pokynom z 27. júla 1998 predvolal odporkyňu na prejednanie uvedeného uznesenia v určenom termíne. Podľa úradného záznamu okresného súdu z 5. augusta 1998 sa odporkyňa v stanovený deň nedostavila na prejednanie uznesenia.

Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 17. mája 1999 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 17. novembra 1999 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania. Okresný súd vydal 11. februára 2000 pokyn na doručenie prípisu týkajúceho sa predmetu konania právnej zástupkyňi sťažovateľky.

Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 27. februára 2001 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania. Okresný súd pokynom z 15. marca 2001 predvolal odporkyňu na prejednanie uvedeného uznesenia v určenom termíne. Podľa úradného záznamu okresného súdu bez uvedenia dátumu jeho vyhotovenia sa odporkyňa v stanovený deň nedostavila na prejednanie uznesenia.

Okresný súd vydal 26. marca 2001 pokyn na doručenie prípisu týkajúceho sa predmetu konania právnej zástupkyňi sťažovateľky. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 7. marca 2002 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania – výkonu rozhodnutia. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 7. mája 2003 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania. Právna zástupkyňa sťažovateľky

doručila okresnému súdu 17. septembra 2003 žiadosť o oznámenie stavu posudzovaného konania.

Okresný súd prípisom zo 4. novembra 2003 oznámil právnej zástupkyňi sťažovateľky stav posudzovaného konania. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 17. februára 2004 žiadosť o podanie správy o stave posudzovaného konania. Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 26. mája 2004 žiadosť o podanie správy o stave posudzovaného konania s oznámením, že vzhľadom na skutočnosť, že návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia bol podaný pred šiestimi rokmi, sťažovateľka zvažuje možnosť podania sťažnosti na priet'ahy v predmetnom konaní

Okresný súd pokynom z 3. júna 2004 predvolal odporkyňu na prejednanie uznesenia č. k. E 375/98-4 z 29. mája 1998 v stanovenom termíne. Okresný súd prípisom zo 4. novembra 2004 požiadal Obecný úrad H. (ďalej len „obecný úrad“) o poskytnutie informácie týkajúcej sa posudzovaného konania. Odpoveď obecného úradu bola okresnému súdu doručená 29. novembra 2004.

Podľa úradných záznamov okresného súdu zo 16. mája 2005 a 18. mája 2005 poverený súdny vykonávateľ v uvedených dňoch na obecnom úrade a Mestskom úrade L. zisťoval trvalý pobyt štatutárneho zástupcu odporkyne. Okresný súd prípisom z 18. mája 2005 požiadal Oddelenie cudzineckej polície Policajného zboru N. o poskytnutie informácie týkajúcej sa trvalého pobytu štatutárneho zástupcu odporkyne. Odpoveď Oddelenia cudzineckej polície Policajného zboru N. bola okresnému súdu doručená 26. mája 2005. Uvedeným záznamom (č. l. 26) posudzovaný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 813/00, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd vzal do úvahy právny a skutkový stav veci. Predmetom konania je návrh na nariadenie výkonu rozhodnutia predajom hnuteľných vecí. Posudzovaná vec patrí po právnej stránke k

štandardnej agende všeobecných súdov, pretože ide o spor, ktorý patrí do rozhodovacej právomoci všeobecných súdov s rozsiahlou judikatúrou v danej oblasti.

Skutkovú stránku predmetnej veci možno tiež zaradiť k štandardným v rámci agendy patriacej do rozhodovacej činnosti všeobecného súdnictva, pričom ani podpredsedníčka okresného súdu vo svojom stanovisku z 26. mája 2005 neuviedla ako dôvod, pre ktorý konanie nebolo dosiaľ skončené, ani právnu, ani faktickú zložitost' veci.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnost' v správaní s'ťažovateľky, ktorou by prispela k zbytočným priet'ahom v konaní.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd navyše v tejto súvislosti zdôrazňuje, že pokiaľ hodnotil predmetné konanie z hľadiska zbytočných priet'ahov, posudzoval len obdobia nečinnosti okresného súdu, keď neboli v určitých obdobiach vykonané žiadne úkony.

Ústavný súd vzhľadom aj na ustanovenie § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 5. augusta 1998 do 11. februára 2000 (18 mesiacov), od 11. februára 2000 do 15. marca 2001 (13 mesiacov), od 24. apríla 2001 do 4. novembra 2003 (30,5 mesiacov) a od 4. novembra 2003 do 3. júna 2004 (8 mesiacov) ako postup, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, pretože v uvedenom období okresný súd nevykonával žiadne úkony v posudzovanej veci.

Ústavný súd posúdil uvedené obdobia ako časové úseky, v ktorých došlo k zbytočným priet'ahom nečinnosťou okresného súdu v celkovej dĺžke 69,5 mesiacov.

Podpredsedníčka okresného súdu v stanovisku z 26. mája 2005 uviedla prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadrila sa, že z chronológie spisu je zrejmé, že v predmetnej veci sa priebežne nekonalo, a to z dôvodu vysokého nápadu vecí a dlhodobej práceneschopnosti súdneho vykonávateľa. Podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zároveň poukázala na to, že po ukončení práceneschopnosti súdny vykonávateľ vo veci priebežne koná.

Základné právo zaručené podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa realizuje takým konaním všeobecných súdov, ktoré plynule smeruje k odstráneniu právnej neistoty osoby, ktorá sa obrátila na súd v konkrétnej veci (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 40/97).

Na základe týchto dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v uvedených obdobiach, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení práva sťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Sťažovateľka v petite svojej sťažnosti požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 30 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, následkom ktorej nastali v posudzovanom konaní zbytočné prieťahy, ako aj okolnosť, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k zbytočným prieťahom v predmetnom konaní. Ústavný súd v okolnostiach tejto veci priznal sťažovateľke primerané finančné zadosťučinenie v sume 30 000 Sk aj so zreteľom na ustanovenie § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v zákone o ústavnom súde, ako aj na konkrétne okolnosti posudzovanej veci.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je ocenieľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je ocenieľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 v spojení s § 13 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli zrealizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci, každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Podľa takto určených kritérií je správny výpočet trov v sume 5 302 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľky okresný súd.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júna 2005